

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ivs Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

LXIX. In malis promissis fidem non expedit observari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

causa lis sit contestata, l. Neque 11. § 1. Nulla 23. C. de Procurat. Canisius hic.

7. Quartò in iis, quæ exclusò factò alièdò, proprium exigunt ex natura vel institutione sua vel Juris dispositione: ut est susceptio Pœnitentiæ, can. Quem pœnitet 88. dist. 1. de Pœnit. susceptio Ecclesiæ Sacramentorum (matrimonio exceptò, c. fin. de Procurat. in 6.) residèntia Episcoporum, parochorum, canonicorum, c. Quia nonnulli 2. c. Cum ad hoc 10. de Cleric. non resid. & Trident. Sess. 23. cap. 1. & Sess. 24. cap. 12. de Reformat. testamenti factio sive institutio hæredis, l. Illa 32. ff. de Hæred. instit. arrogatio & adoptio, l. Post mortem 21. §. 1. ff. de Adopt. impetratio veniæ ætatis, quam adolescens non nisi coram Principe comparens legitime petit, l. Omnes 2. C. de His, qui ven. atq. inductio emphyteutæ in possessionem, à domino per se, non per alium peragenda, l. fin. C. de Jure emphyt. prolatio sententiæ, de Jure ab ipso judice recitandæ, l. Hac lege 2. C. de Sent. ex brevicul. recit. & causæ Criminales, quæ saltem, si ex iis pœna corporalis irroganda veniat, procuratorem non admittunt: sed accusatore & reo accusato personaliter præsentibus sunt pertractandæ, l. Accusatore 13. §. 1. ff. de Publ. judic. & c. Tuae 5. de Procurat. ut ad hanc Rubric. ostensum est à n. 35.

8. Quintò demum in omnibus causis, in quibus ex loci statuto vel consuetudine, ex superioris vel testatoris voluntate vel conventionè personale & proprium factum desideratur, Canisius & Strein. hic uterque in fine.

REGVLA LXIX.

In malis promissis fidem non expedit observari.

SUMMARIUM.

1. Promissa alia Mala, alia Malè concepta sunt.
2. Mala ipsò Jure invalida:
3. Malè facta ferè valida, sed rescindenda sunt:
4. Nisi eis adjectum sit juramentum.
5. Regula de malè promissis procedit.
6. Ejus sensus & ratio.
7. De promissis ob turpem causam.

Promissa mala sunt vel, quòd dere mala seu turpitudinem continente, v.g. de furto, homicidio, adulterio committendo: vel, quòd malè sint concepta, v.g. extorta vi, obtenta dolo, aut Juris forma in iis non sit observata, Vivianus & Strein. hic pr.

Priori modo Mala sive de re Mala & turpi concepta promissa ad sui observantiam non obligare, res utroque Jure explorata est; nam, ut prorsus Christianè Papinianus ait, *Quæ facta ledunt pietatem, existimationem, verecundiã nostram, & contra bonos mores sunt, nec facere nos posse credendum est, l. Filius 15. ff. de Condit. instit.* Non minùs solide & eleganter Isidorus, *In malis promissis*, inquit, *rescindè fidem: in turpi voto muta decretum: quod incautè vovisti, ne facias; impia enim est promissio, quæ scelere adimpletur, can. In malis 12. q. 2. usque adeo; ut servandum etiam non sit juramentum, quod ei firmandæ est adjectum, per Reg. 58. hic Lib. 2. tit. 24. à n. 42. latè explicatam.* Ratio est, cum; quia juramentum, ut esset vinculum iniquitatis, institutum non est, *Inter cetera 22. q. 4. & c. Quando 18. de Jurejurando: tum verò; quia, quod justè & honestè fieri non potest, homini possibile non censetur, can. Faciat 22. q. 2. ubi Glossa, Solum illud, inquit, dicimur posse, quod justè facere possumus impossi-*

impossibile autem obligatio nulla est, *Reg. 185. ff. & Reg. Nemo 6. hic.*

3. Posteriori modo malis, seu male promissis, non iis duntaxat, quæ ex defectu formæ aut juris, voluntatem ad valide promittendum inhabilem reddentis, dispositione irrita sunt ipsò Jure: sed illis etiam, quæ merò Jure subsistunt, datam fidem servari, licet absolute valeat, non expedit tamen vigore Regulæ præsentis: sed convenit ea rescindi & datam fidei observantiam poscentis, actionem, si quæ competit, exceptionis ope excludi. Ratio est; quia promissa præstari nec expedit promittentibus; quòd, si ea præstent, ex aliena fraude rerum suarum patiantur jacturam; nec promissariis; quòd ex male promissis sperata lucra salva conscientia nequeant capere vel retinere; nec Reipublicæ; quòd publice interfit, sceleratorum non indulgeri malitiis, nec crescere audaciam hominũ, qui ex alienis injuriis, violentis ac dolosis passionibus lucrum captare non verentur.

4. Quod si hujusmodi malis seu male promissis de re non mala, seu turpitudine ex parte promittentis non continente, factis adjiciatur juramentum, hoc servandum omnino est, *arg. c. Debitores 6. de Jurejurando*: nisi ejus relaxatio fuerit impetrata, *arg. c. 1. eadem Rubric.* Rationis locò est famigerata Regula, *Omne juramentum servandum est, quod non vergit in dispendium salutis aeternæ & in prejudicium veritatis non redundat*, quæ ab Innocentio III. *c. Cum contingat 28. de Jurejurando* & à Bonifacio VIII. *c. Quamvis 2. de Pactis in 6.* tradita est & *Lib. 1. tit. 24. à n. 59.* explicata

7. Utrò ex duobus modo sumpra mala promissa præsens Regula spectet, dissensio est inter Interpretes. Mihi, licet ad præcisa trahi congrua interpretatione facile possit, à laudato tamen Papa Bonifacio

accommodata videtur promissis malis posteriori modo sumptis; ut

6. *Sensus ejus sit, Promissis malis, hoc est, vi, dolo, aliòve modo peccaminosò obventis, expedit datam fidem non servari: sed promissionem exceptione aliòve modo rescindi*: qui sensus est ad mentem Dyni *hic n. 3.* Barbofæ *n. 3.* & Strein. *n. 2.* Ratio, cur id expediat, est; quòd, ut jam dictum, ea non servari, sed rescindi non solius promissarii, sed promittentis quoque & Reipublicæ interfit.

Ratio autem, Regulam de promissis posteriori sensu malis exaudiendi, est partim; quòd, si ad promissa priori sensu mala referatur, tota jam contineatur sub Regula *Non est 58. cit.* cum enim ipsum juramentum hoc sensu malis promissis adjectum servandum non sit, servanda utique non est rei malæ ac turpis promissio simplex: partim verò; quia promissis malis datam fidem non servari, Papa ait, *Expedit*: non, eam non, servari, esse necesse, *sive servari non posse.* Cum ergò priori modo promissis malis datam fidem non servari, necesse sit; quòd servari sine peccato non possit, præsens Regula pertinebit ad promissa mala sensu posteriori; quia hæc, licet Jure subsistant, & servari à promittente possint, expedit tamen sive melius est, ea rescissa non servari, juxta illud, *Palam est, se Jure civili obligatum, non expedit tamen Reipublica fidem datam observari, pr. Institut. de Except. & pr. sententiæ relata ex Isidoro, In malis promissis rescinde fidem, can. In malis cit.* hæc enim verba ad mala promissa Jure valida, sed obnoxia rescissioni: posteriora verò ad mala promissa rei turpis Jurèque invalida & rescissionem propriè non admittentia, referenda, *cit. Barbofæ n. 1.* rectè observat.

7. Neque cum his pugnat; quòd pro sententia injusta judicis, & meretrici pro sui cor-

libi corporis prostitutione facta promissio observanda sit: quantumvis, sit rei turpis & inhonestæ. *l. Ubi autem 3. ff. & l. Cum re 2. C. de Condiç. ob turp. causam;* quia, licet hujusmodi promissiones ad turpe factum, cujus causâ sunt, non obligent, *can. In malis cit. in fine & l. filius cit.* & post actûs etiam turpis executionem non pariant actionem, *l. Mercedem 5. C. eadem Rubr. in conscientia tamen hoc casu obligant ad præstationem rei promissæ; cum sine dantis ac recipientis peccato valeant observari, S. Thomas 2. 2. q. 32. art. 6. in C. & Haunold, Tom. 1. de J. & J. tract. 2. n. 359.*

REGVLA LXX.

In Alternativa debitoris est electio, & sufficit alterum præstari.

SUMMARIUM.

1. Alternativa Copulativa opponitur;
2. Sûntque Personarum, Rerum, Locorum vel Temporum;
3. Ordinata Affectionis, Remediorum, Summarum vel Penarum;
4. Aliquando Simplicia, aliquando Mixta.
5. Sensus Regula.
6. Ratio, cur in Alternativa præstandum tantum unum,
7. Eiusque electio permissa sit debitori,
8. Eadem competit istius hæredi,
9. Et alternativè debitorum unius interitu non perit.
10. Casus, quibus unum præstari non sufficit.
11. Electio debitori non semper competit in beneficiis,
12. Et legatis alternativè relicta;
13. In alternativa Remediorum,

14. Et Penarum delictis impositarum;
15. In alternativa Locorum,
16. Et Personarum, inter quas est ordo affectionis;
17. In alternativa Quantitatum & Temporum,

Alternativa dicuntur, quæ efferruntur cum disjunctione, interjectâ dictione *Vel, Aut* aliæ similis significationis: & opponuntur copulativis, quæ exprimi & efferrî solent dictione *Et, Atque*, aut simili alia. In dubio, quæ sine ejusmodi dictione efferruntur, an pro alternativis seu disjunctivè, vel copulativè potius accipienda sint, pendet ex mente disponentis: quâ attentâ conjuncta aliquando pro disjunctis, & disjuncta pro conjunctis exaudienda, Paulus JCT.⁹ monet *l. Sape 53. pr. ff. de V. S.* Cùm autem de disponentis mente non constat, sine dictione, conjunctionem vel disjunctionem denotante, prolata pro disjunctis, sive alternativè accipiuntur; quòd, ubi verba conjuncta non sunt, alterutrum factum esse sufficiat, *l. In eo 110. §. 3. ff. de R. J.*

Porro Alternativorum genera varia sunt, & communiter à DD. quatuor statuuntur, ad eaque cætera reducuntur. Aliqua enim sunt Personarum, ut cum Titio vel Cajo, *l. Cùm quidam 4. pr. C. de Verb. & Res. signif.* Quædam Rerum, ut cùm Bucephalus vel Pegasus, fundus Cornelianus vel Sempronianus, *l. cit. V. Sin autem & l. Cùm res 47 §. 3. ff. de Legat. 1.* Alia Locorum, ut cùm Viennæ vel Augustæ, *l. Non utique 3. pr. V. Proinde, ff. de Eo, quod certò locò.* Alia demum Temporum dicuntur, ut cùm res Calendis Januariis vel Februariis præstanda est, *l. Si ita 109. ff. de V. O.*

Præter hæc quædam Alternativa dicuntur Ordinis sive ordinatæ affectionis, ut cùm

R r r

ut cùm